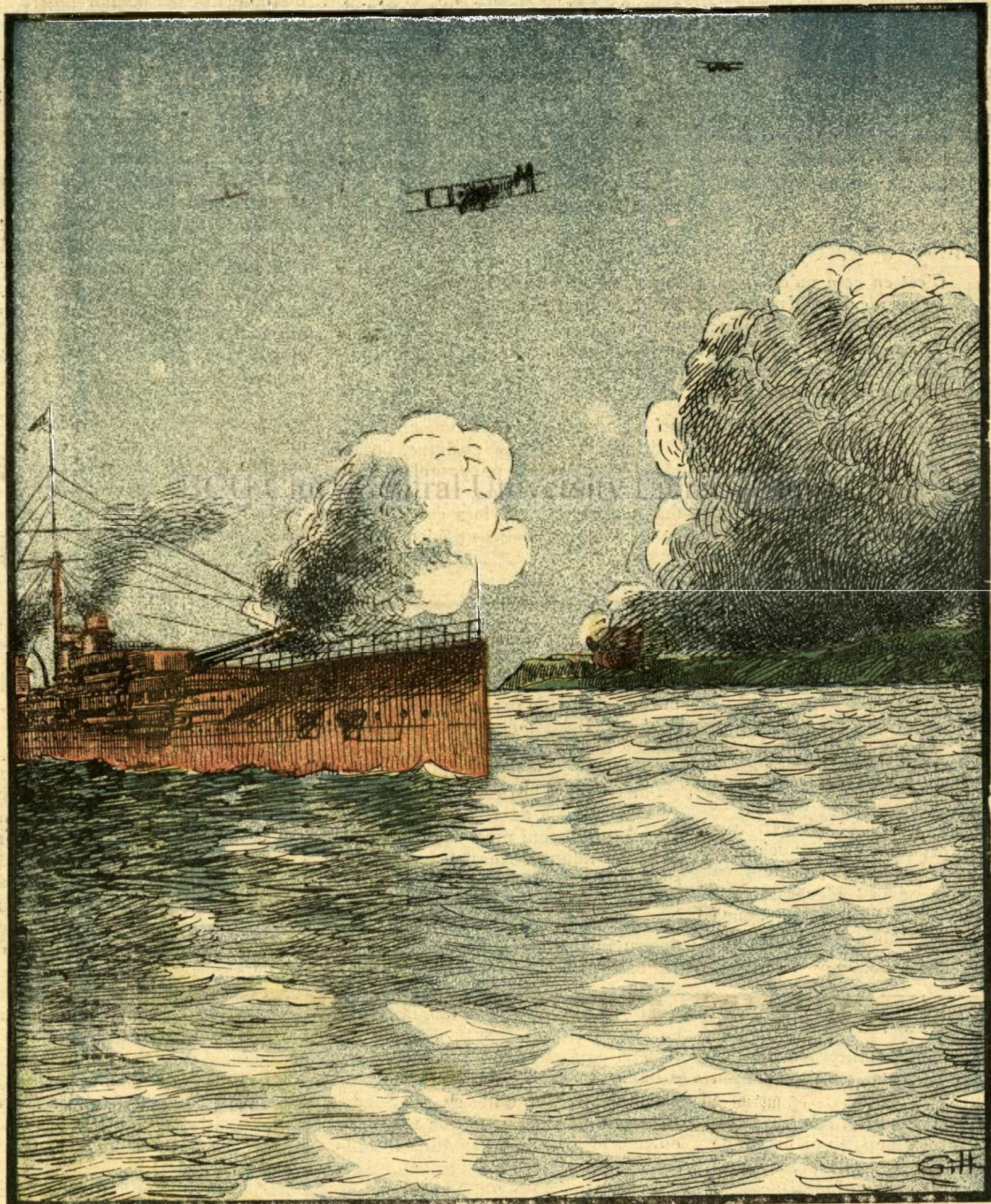

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei. RA

Conflictul Italo-grec

Ca represalii pentru uciderea misiunii italiene, vase de război și aeroplane italiene bombardează insula Corfu care este apoi ocupată.

Cine-mi sunt dragi

Sunt foarte puțini la număr și i-a împodobit natura cu cele mai rare virtuți. Citesc mult, mai mult decât o inteligență mediocră în zece vieți; privesc societatea și frământările ei cu ochii de cristal experti; sunt blajini, timizi, modești unii dintre ei, a-prig de incisivi și zeflemişti cei mai mulți.

Aceștia citesc mult, privesc limpede, cercetează adânc, au un spirit critic rafinat — dar nu scriu niciodată.

Ce păcat că acești oameni superiori nu vor să-și scrie nici odată gândurile sau impresiile! Ei le împărtășesc însă altora prin viu graiu, în convorbiri intime, cu prilejul unor simfonii familiare sau când cercetează întovărășiți vre-o galerie ori expoziție de artă.

Ce parle cugetă ei atunci!!...

Inchipuți-vă o grămăgioară de pie-

*C'est en vain qu'au Parnasse un téméraire auter
Pense de l'art des vers atteindre la hauteur.
S'il n'a pas du ciel l'infinence secrète,
Si son astre en naissant ne l'a formé poète.
Dans son génie étroit il est toujours captif
Pour lui Phœbus est sourd et Péguse est rétif...."*

Iată filosofia ce nu vor s'o priceapă oei care scriu prea mult și prea de timpuriu.

Dar mai este o cugetare superbă și profundă, aceea cu care Bourget își încheie romanul „Le démon du Midi”: „Să trăiești precum gândești, căci, dacă nu, mai curând sau mai târziu,

tre scumpe, pe care le mângâi cu mâna, într'o apă limpede de isvor.

Iată senzații ce te învăluie când îi ascuți pe aceștia povestind, împărtășindu-ți gândurile sau impresiile lor despre cele ce știu prin ei înșiși sau au învățat din cărți.

În asemănarea cu cei cari scriu prea mult și n'au în scrisul lor ritmul estetic al inspirațiunii de sus, cei dintâi sunt ca privighetorile lui Rostand, cărora broaștele răioase vor să le turbure concertul, dar nu izbutesc.

Iată de ce-mi sunt dragi cei cari simt că, în largul vremurilor, s'a scris atât de mult și totuși stâlpii de foc pe piscurile civilizației sunt atât de puțini — încât se tem ca versul lor trudit și împovărat de gânduri să nu strice acordul armoniei veacurilor.

Căci, își spun ei, ca și poetul din vremuri:

vei avea să te gândești cum ai trăit”.

Și, nimic mai trist pe lume, decât, să te năpădească, pe pragul morții, gândul amar și pedepsă, gândul că ți-ai umplut viața cu nimicuri ca să rămâi la urmă un biet geniu pustiu.

L. K.

Aniversarea lui Copernic

— Urmare și sfârșit —

Până la dansul, sistemul lui Ptolemeu, — situând pământul în centrul Universului, și toate astrele, Soare, planete, stele, învârtindu-se în jurul său în cercuri nebune — domnea în mod suveran, nu fără oarecari de tractori timizi în timpul secolelor.

Ca să se detroneze acest sistem, ca să se arate omenirii adevăratul său loc în univers, trebuia să se aducă argumente irefutabile și transcendente, dovedind absurditatea vechei teorii.

Aceasta fu, cu adevărat, opera sublimului Copernic.

Să examinăm acum, problema, așa cum a trebuit să se prezinte minții genialului investigator.

Noi vedem toate astrele învârtindu-se în jurul Pământului în 24 de ore. Nu sunt decât două presupuneri de făcut ca să explice faptul acesta: sau ele se învârtesc dela est la vest, sau globul pământesc se învârtește el însuși, dela vest la est. În aceste ambele cazuri, pentru noi aparentele sunt aceleași. Care, însă, din aceste două sisteme e mai probabil?

În primul caz, iată ceea-ce trebuie

să se admită: Astrul cel mai apropiat de noi, Luna, e la 384.000 kilometri. Ea ar avea deci de parcurs, în timp de 24 de ore, o circumferință de 768.000 kilometri de diametru, ceea ce înseamnă 2.422.000 kilometri de lungime.

I-ar trebui, pentru aceasta, să alerge cu o iuțeală de 100.500 kilometri pe oră, adică mai mult de 1.600 kilometri pe minută. Acest lucru nu înseamnă nimic, însă Soarele, la o depărtare de 150 milioane de kilometri de aici, ar trebui să descrie în jurul nostru un cerc vast de aproape 940 milioane kilometri în acelaș interval de 24 de ore, ceea ce înseamnă că sboară cu o iuțeală de 39 milioane de kilometri pe oră, sau 650.000 kilometri pe secundă!

Planetele Marte, Jupiter, Saturn, mai îndepărtate de noi de cât Soarele, și cari participă și ele la mișcarea diurnă, ar fi duse în spațiu cu o iuțeală de mai neînchipuit încă. Ultima planetă cunoscută în timpul lui Copernic, Saturn, de nouă ori și jumătate mai îndepărtată de noi de cât Soarele, ar fi obligată, ca să se învârtească în jurul pământului în timp de 24 de ore, să parcurgă o circumferință de 8 miliarde kilometri în lungime, și să ardă spațiul cu o iuțeală de mai

mult de 80.000 kilometri pe secundă.

Dar Uranus? Dar Neptun? Aceste două planete, descoperite în urmă, sunt încă mai îndepărtate de cât Saturn.

În secolul lui Copernic, nu se avea nici o noțiune de îndepărtarea lor. Astronomia modernă a lărgit și a mărit cerurile. Puterile telescoapelor fac să isvorască din adâncimile eterate furnicarile de stele.

Dar nebuloasele, îngrămădirile stelare, universurile îndepărtate cari metamorfozează ochilor noștri imensitatea siderală? Tot cerul, deci, strigă în contra extravagantei presumpțiuni a sistemului lui Ptolemeu.

Adevărul fusese întrevăzut și expus cu două mii de ani înainte de Copernic de către Pitagoricieni. În urmă, el a intrat în întunericul său, neînțeles și batjocorit, într-o câțiva, ca să nu reiasă victorios de cât în secolul 17-a, grație victorioaselor demonstrațiuni ale nemuritorului Galileu. Din anul 1507, Copernic începuse să-și expus doctrina sa, într'un manuscris pe care, din an în an, îl remania neîncetat, perfecționându-l de câte ori o nouă piatră părea necesară grandiosului său monument științific, al căreia modestie nu-și închipuia nici chiar splendoarea sa. Numai în 1541, se hotărî să tipărească acest manuscris, deducându-l papei Paul III. Această magistrală lucrare, intitulată: „De Revolutionibus Orbium Caelestium, vâza lumina zilei, în luna lui Mai anulului 1543.

Din nefericire, genialul său autor era întins pe patul său de moarte când i se aduse primul exemplar, și abia de-l putea să-l ție în mâinile sale istovite. Această primă ediție a fost trasă într'un număr mic de exemplare, și am năprețita fericire să posed unul, în biblioteca mea.

Copernic, acest înțelept, acest virtuos Pământean, e cel mai mare revoluționar care a existat vre'odată. El a îndrăznit să zgâlție Pământul, să-l ridice de pe închipuitul-i pedestal și să-l trimită să se învârtească în jurul Soarelui, îndrăzneală de neînchipuit în timpul său, când cerurile erau înguste în mintea omenească. Însăși Copernic ar fi fost destul de surprins dacă i s-ar fi spus atunci că Soarele fuge prin spațiu cu iuțeală de 20 kilometri pe secundă, purtând în urma sa tot cortegiul său de lumini și că această familie solară, pierdută în Calea-Lactee, e luată de aceasta, că toate celelalte stele, cari compun sistemul galactic, cu iuțeala amețitoare, fantastică de 600.000 metri pe secundă.

Nimic nu e fix în univers nici în timp, nici în spațiu. Totul se metamorfozează. Din fericire, amintirile rămân și se poate vedea încă, în orașul Thorn, casa unde s'a născut, acum patru secole și jumătate, celebrul și sublimul părinte al astronomiei moderne.

Veza T. Găsi

să petreacă, și Guizot a fost un ștren-gar plictisitor.

Acestui șef de bandă veselă și sgo-motoasă, îi lipsea încredere în exce-lența nativă a omului și nu avea în-credere în veselia mulțimei. Pierre Dupont își încordă suflatul, se așeză la post și veghia cantilena universa-lei îmbrățișeri.

Ce spunea acest dufos cântec care părea că iese din cântecile druidice? Acest cântec reînțepea eterna promi-șiune a milenarilor, vestirea unor zori de fericire. Poporul e bun, turma sufletelor va scutura jugul păstorilor răi. Lăsați să lucreze natura iubi-toare: ea se va îndrepta spre fericire și spre bine ca albina spre floare. Păs-torul, venit de pe malurile Saônului, a văzut sburând porumbița printre plopi, acesta e semn sigur că sămăna-rasă omenească va trăi eglogapenosa și-o merită. Franța va fi pământul fericit unde se va realiza minunea de amor. „Credeti-mă, asigurați tânăra voce, sonoră și dulce, înzestrate cu so-sit; știu să citesc în trestie și cupatru frunze și știu să ghicesc limbajul păsărilor!”. Muzica aceasta era călă-cioasă, ea răspundea unei nevoi animi-milor. „Cântecul în cântec”; în a-cest cântec se deslușea destul de bine, o oarecare mânie, refrenul însă spu-nea: „Să ne iubim!... Cântecul Na-țiunilor”; ah! acest cântec care a fost reluat în unison de mii de voci franceze, cât e de departe deci și cât e de fabulos! El cerea un ultim război care să eternizeze pacea. Nici-odată Pierre Dupont n'a interpretat mai fidel dorința poporului său de ui-miți ascultători. Franța triolora în Italia, în Ungaria, în Polonia; ea sân-gera din toate rănille dreptății. Ce se reproșa regalității din Iulie și aceasta pretutindeni, în saloane, în magazii, în ateliere, în strofele poezilor sau în proza politicianilor? Să nu se tragă sabia franceză, să nu se îndrăznească cruciada eliberării. Să se concedieze pe acel inoportun Ludovic-Filip și universul va saluta cu entuziasm naș-terea unei Aurore!

Și a fost concediat.

Muza lui Pierre Dupont. Deviza lui cea bună, cu violete în pieptănătura ei bogată, cu o ramură de stejar în mână, n'a fost niciodată atât de fru-moasă decât în aceea primăvară a anului 1848, la întâlnirea ei cu ma-rele speranțe:

„Și să te încoronez, regină
Cu mirt și cu trandafiri!...”

Deniza conduse sărbătoarea opti-mismului și a dansat cu furie, aiurită de fericire. A avut de curtezani gal-lanți, în ziua aceea, nu numai țărani și făuritori de idei, dar și mândri dom-ni proprietari pe car veselia ei îi reîn-tineau.

Ea încorna cu o adorabilă gingășie, aceea Republică, „dulce ca o turtu-rică”, pe care poetul ei a promis-o Franței.

După trei luni, Deniza și-a pus în păr, flori triste, Ea își căuta, acum, adoratorii printre morții din Iunie.

S'a declarat războiul, nu însă în contra lui Meternich, Radetski, ci în contra „tigrului încoronat dela Nord”.

Galantii Denizei de odinioară s'au omorât între ei.

„Nu rămâne, în urma cestui mare doliu

Alt profil al războiului

Decât frați în sicrie

Și prizonieri zăcând pe pae...”

Cu toate acestea Pierre Dupont cânta veșnic:

— Remușcarea? Pentru ce ar fi pă-tuna remușcarea în sufletului său, posibil la toate adierile?

El n'a făcut decât să împrumute vocea docilă și dulce, universalei ilu-zii. Nouri negri trecuseră pe cer și el nădăjdna încă în însemnarea azuru-lui. El a persistat în a profetiza.

Anul 1852 nu va veni? Acest an va însemna victoria libertății, va suna ceasul promis genului omeneș.

„In doi ani, deabia doi ani

Cocoșul galic va cânta

Intinde-ți urechea spre câmpie;

Auziți voi ce va spune!...”

Acesta a fost Pierre Dupont și con-tribuțiunea pe care el a dat-o Patriei sale în clipele de frământare prin care trecea.

P. T. L. G.

Care e cel mai onorat poet în Iunie

— Câteva cuvinte despre Ronsard —

Se pare că, în vremea noastră, lau-rii conferiți oamenilor de condeiu sunt câștigați, într'o covârșitoare proporție, de autorii de romane.

Nu tot astfel se petreceau însă lu-crurile odinioară, când muza lirică era în mult mai mare cinste ca azi.

Poetul Ronsard, — din care unii fac un valah de origină, — și al că-rui al patrulea centenar Franța îl va serba în curând, a avut parte, cât timp a fost în viață, de onoruri cari nu s'au mai făcut nici unui alt poet, nici înainte nici după el.

Astfel, se știe că Ronsard a ocupat un loc de frunte la Curtea lui Henrik al II-lea.

Regina Elisabeta a Angliei i-a ofe-rit un minunat diamant, de o consi-derabilă valoare, — comparând pu-ritatea pietrei cu strălucirea versuril-or lui.

Frumoasa Regină Maria Stuart i-a oferit și ea o prețioasă casetă.

Iar despre nașterea sa, petrecută în ziua când se pierdea bătălia dela Pa-dua, cronicarii au scris că ea compen-sează chiar această catastrofă...

PASTEL

De pe munți, încet, coboară
Soarele spre asfințit,
Râuri, lacuri și izvoare
Dorm în codrul înverșit.
Totul doarme, totul tace
Prelung baciului răsună,
Turburând eterna pace
De sub farmecul de lună.

Lt. Șt. Căplescu

Correspondența Redacției

D. Paul-Cluj. — Nuvela ce me-ați dat în manuscris spre examinare, vi le ținem la dispoziție și le puteți ri-dica ori când dela redacție.

D. Tiaha. — „Zadarnic” și „Tăcere” se vor publica.

Gor. — Altele poate.

N. Marva-Pășcani. — Opera Vitei se va publica la rând, așteptați.

Locot. Ștefan Căplescu. — „Pastel” se va publica.

D. Negulescu-Etresti. — Altele..

Hioclov. — Poeziile ce me-ați tri-mes au cadenta atât de stricată că ar trebui prea mult schimbate pentru a fi publicate. +

G. F. Țăranu. — Sonetul d-voastră e prea banal, Pastelul se va publica.

Sam. — Altele poate, mai îngrijite ca formă.

I. N. Fhessueeri. — Sonetul d-voastră e prea copilăresc și prozaic.

Jeny. — „Rânduri” se va publica.

Narvo-Narcis. — „Toamna” se va publica.

St. G. Jales. — „Și tu” și „Aș Apă-rut” se vor publica.

Rugă bună

Spre noi în'dreaptă blând privirea
Atot puternice părinte,
Și Țărei noastre dă-i mărirea
Ca plin de slavă să domnească
Măria Sa și să'ngrijească
De noi — poporul său oaminte

George Perodighia

CITITI ZIARUL

„UNIVERSUL”

— MARE ZIAR COTIDIAN —

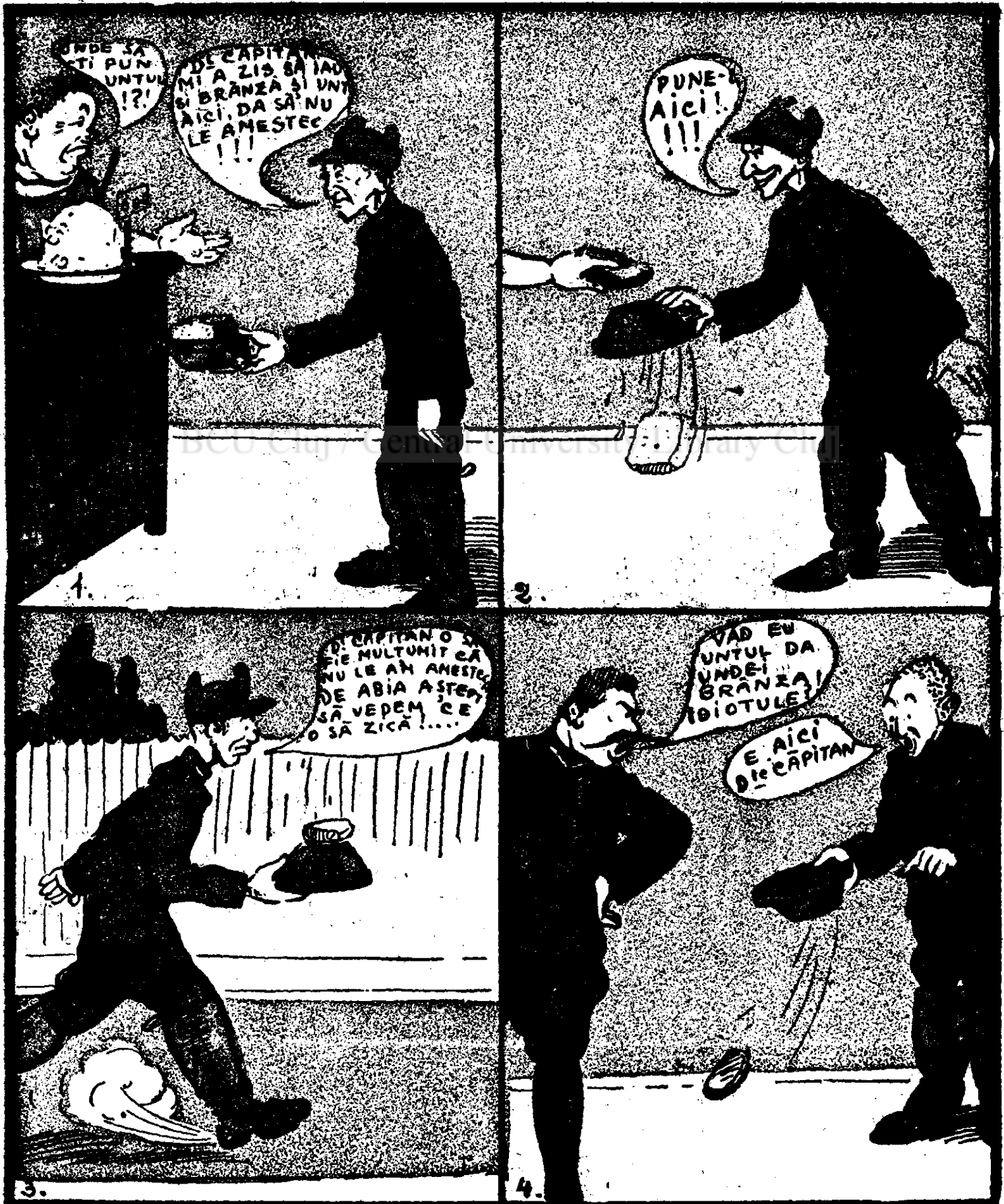
Cel mai bine informat ziar din țară,
cu cele din urmă știri din lumea în-
treagă telegrafice și telefonice.

Abonamente	Abonamente
IN ȚARĂ:	IN STRĂINĂTATE
Lei 180 pe 3 luni	Lei 360 pe 3 luni
„ 30 „ 6 „	„ 700 „ 6 „
„ 650 „ 12 „	„ 1300 „ 12 „

— 2 lei exemplarul —

Păcală ordonanță

Sau o idee genială.